

BELEIDSPLAN ONDERWIJSACHTERSTANDEN- BELEID 2024-2026

Gemeente Valkenburg aan de Geul

Juli 2023

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan en de uitvoeringsagenda voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.

Samen met onderwijs, kinderopvang en andere partners zetten wij vol in op het verkleinen en voorkomen van onderwijsachterstanden bij peuters, kleuters en leerlingen.

Het gezamenlijke doel is om kinderen gelijke kansen te geven, ervoor te zorgen dat alle kinderen reken- en taalvaardigheden voldoende beheersen en om laaggeletterdheid en laaggecijferdheid te voorkomen. Dat is een forse uitdaging. Zeker nu. De acties van de verschillende spelers moeten elkaar daarom versterken. Een gezamenlijk beeld van de doelen, in te zetten acties en de resultaten is daarbij van groot belang.

Deze nota is ontwikkeld in nauwe samenwerking met onderwijs en kinderopvang. Ook zijn we in gesprek gegaan met de bibliotheek en Jeugdgezondheidszorg. Alle partners tonen een grote betrokkenheid en bevlogenheid om samen deze schouders eronder te zetten en het verschil te maken.

Ik kijk er naar uit de in deze nota benoemde acties met de kinderopvang, het onderwijs en andere partners te gaan uitvoeren.

Kevin Rouwette, Wethouder Onderwijs

Juli 2023

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding	4
1. Landelijke beleidscontext	5
Landelijk onderwijsachterstandenbeleid	5
Indicatoren om de doelgroep vast te stellen	5
Landelijk inspectiekader	5
Budget onderwijsachterstandenbeleid	6
2. Onderwijsachterstandenbeleid in Valkenburg aan de Geul	7
Terugblik op de vorige beleidsperiode	7
Kengetallen	8
Visie / hoofddoel	9
Ambities	10
3. Voorschoolse educatie	10
Ambitie	10
Doelgroepdefinitie	10
Indicatie, toeleiding en bijhouden bereik	10
Aanbod en uitvoering voorschoolse educatie	11
4. Warme overdracht en doorgaande lijn	12
Warme overdracht	12
Doorgaande lijn	12
5. Knooppunten voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte	13
6. Onderwijsachterstandenbestrijding in de basisschool	13
Aanbod VVE in de vroegschool	13
Taalactiviteiten	13
Tweede taalverwerving	14
De verlengde schooldag	15
7. Samenwerken met ouders	15
Visie en doelen	15
8. Monitoring en evaluatie	16
9. Afstemming en relatie met andere beleidsterreinen	17
(Preventief) jeugdbeleid	17
Inclusie en diversiteit	17
Laaggeletterdheid	18

Vluchtelingen en statushouders.....	18
Armoede.....	18
Gezonde leefstijl.....	19
Kunst en cultuur	19
10. Samenwerking en overleg.....	20
11. Financiële verantwoording en begroting	21
Financiële verantwoording 2019-2022	21
Begroting 2023-2026.....	21
Lijst met afkortingen	23
Bijlage Uitvoeringsafspraken.....	24
Indicatie, toeleiding en bijhouden bereik	24
Aanbod en uitvoering voorschoolse educatie.....	24
Warme overdracht	24
Doorgaande lijn	24
Knooppunten.....	25
Aanbod VVE in de vroegschool	25
Taalactiviteiten	25
Tweede taalverwerving	26
De verlengde schooldag	26
Samenwerken met ouders	26
Monitoring en evaluatie.....	27

Inleiding

In dit beleidsplan 2024-2026 beschrijft de gemeente Valkenburg aan de Geul de stand van zaken op het gebied van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en de plannen voor de komende periode met voor- en vroegschoolse educatie als belangrijkste onderdeel. De huidige beleidsperiode liep af per 1 januari 2023. Omdat een beleidsplan van drie jaar relatief kort is, ligt het in de bedoeling het beleid ook na 2026 nog een jaar op dezelfde leest te schoeien. Dat houdt in dat het gemeentelijke beleid bij ongewijzigd landelijk beleid na drie jaar verlengd kan worden met een jaar tot 1 januari 2028.

Dit OAB-plan bevat aandachtspunten en concrete actiepunten voor de komende beleidsperiode en afspraken die zijn gemaakt over de koers en richting voor de komende jaren. Het beleidsplan bouwt voort op het eerdere beleidsplan, op subsidieregels, afspraken en praktijken in de gemeente. Het is tot stand gekomen in samenspraak met schoolbesturen, bestuur kinderopvang, scholen en kinderopvang in de gemeente. Ook de JGZ en de bibliotheek zijn betrokken geweest bij het proces. Het houdt rekening met (nieuwe) landelijke wet- en regelgeving en past bij de mogelijkheden, wensen en eigenheid van de gemeente en haar partners.

Leeswijzer

In dit beleidsplan komen verschillende onderwerpen aan bod. Allereerst wordt de landelijke beleidscontext toegelicht. Vervolgens wordt de huidige stand van zaken binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul geschetst aan de hand van een terugblik op de vorige beleidsperiode, kengetallen en de visie van de gemeente. Daarna komen achtereenvolgens de thema's voorschoolse educatie (H3), warme overdracht en doorgaande lijn (H4), Knooppunten (H5), onderwijsachterstandenbestrijding in de basisschool (H6), ouderbetrokkenheid (H7) en monitoring en evaluatie (H8) aan de orde. Elk thema bevat een beschrijving van de stand van zaken, meestal gevolgd door ambities. Dan volgt een hoofdstuk over de afstemming en relatie van het onderwijsachterstandenbeleid met andere beleidsterreinen, zoals het jeugdbeleid, laaggeletterdheid en armoede (H9) en een hoofdstuk over samenwerking en overleg (H10). Tenslotte bevat dit beleidsplan een begroting voor de komende beleidsperiode (H11). In de bijlage zijn actiepunten en afspraken voor de komende periode te vinden.

1. Landelijke beleidscontext

Landelijk onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten en schoolbesturen in Nederland krijgen financiële middelen van het rijk om onderwijsachterstanden te voorkomen dan wel te verminderen. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) maakt onderdeel uit van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende en gespreid aanbod aan voorschoolse educatie¹. Scholen krijgen vanuit de gewichtenregeling financiële middelen van het Rijk en zijn verantwoordelijk voor vroegschoolse educatie. Om de voor- en vroegschool goed op elkaar aan te laten sluiten, maken kinderopvang, onderwijs en gemeente gezamenlijke afspraken. Facilitering daarvan kan mede vanuit het gemeentelijke onderwijsachterstandenbudget plaatsvinden. Ook andere maatregelen om kinderen tussen 4 en 13 jaar met een (risico op) onderwijsachterstand extra aandacht te geven kan een gemeente betalen uit dit budget. Dat is een keuze van de gemeente.

De gemeente is dus wettelijk verplicht voorschoolse educatie voor peuters te verzorgen en kan – indien gewenst - ook andere interventies bekostigen die tot doel hebben het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstand bij kinderen die tot de doelgroep behoren. Buiten deze wettelijke verplichting om is de gemeente ook intrinsiek gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan het verminderen van onderwijsachterstanden.

Indicatoren om de doelgroep vast te stellen

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) maakt sinds 2019 gebruik van de onderwijsachterstandenindicator die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) eerder op verzoek van het ministerie heeft ontwikkeld. Aan de hand van deze indicatoren berekent OCW onderwijs-scores per peuter (2,5 tot 4 jaar) en per basisschoolleerling om die vervolgens met een bepaalde formule op te tellen tot achterstandsscores per gemeente. De scores drukken de verwachte onderwijsachterstand per gemeente uit, op basis waarvan OCW het onderwijsachterstandenbudget over gemeenten verdeelt.² Het gaat dus niet om daadwerkelijk geconstateerde achterstanden, maar om het aantal kinderen dat volgens de indicatoren een risico loopt op achterstand. OCW kent de onderwijsachterstandsmiddelen niet aan individuele leerlingen toe, maar aan schoolbesturen en gemeenten. De indicatoren zijn:

- Opleidingsniveau van de vader en opleidingsniveau van de moeder
- Herkomstland van de moeder
- Verblijfsduur van de moeder in Nederland
- Het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders op school
- Gezin in schuldsanering (ja/nee)

Niet elke indicator telt even zwaar, zo krijgt het opleidingsniveau het meeste gewicht.

Landelijk inspectiekader

Voor de huidige beleidsperiode (2022-2026) is een landelijk kader vastgesteld. In een brief van 21 september 2022 over het 'Interbestuurlijk Toezicht door de Inspectie van het Onderwijs' staat: 'We

¹ Wet op Primair Onderwijs (WPO), artikel 166

² Zie: [Achtergrondkenmerken onderwijsachterstanden, 2020/2021 \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrondkenmerken-onderwijsachterstanden-2020/2021)

willen u erop attenderen dat u verplicht bent jaarlijks afspraken te maken over de doelgroepdefinitie, de toeleiding, het bereik, de doorgaande lijn en de resultaten vroegschoolse educatie, zoals deze zijn beschreven in de wet- en regelgeving. Daarnaast dient u minstens jaarlijks overleg met betrokken partijen binnen uw gemeente te voeren over: het voorkomen van segregatie; het bevorderen van integratie; het bestrijden van onderwijsachterstanden; afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures en het uit het overleg voortvloeiende voorstel van het bevoegd gezag van in de gemeente gevestigde scholen om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen. Dit overleg is gericht op het maken van afspraken die zoveel mogelijk het karakter hebben van meetbare doelen.'

De onderwerpen waar de gemeente lokale afspraken over maakt en verantwoording aflegt aan het Rijk betreffen dus: doelgroepdefinitie, toeleiding, bereik, doorgaande lijn en de resultaten vroegschoolse educatie. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het tegengaan van segregatie.³

Budget onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente Valkenburg aan de Geul krijgt sinds 2019 budget van het Rijk voor het terugdringen en voorkomen van onderwijsachterstanden. Ook voor de periode 2023-2026 zijn middelen beschikbaar. Het gaat om € 221.762 in 2022 en (voorlopig) € 266.044 in 2023.

Het overgrote deel van deze middelen wordt aangewend voor subsidie VE peuteropvang en VE coach. In 2022 is een bedrag van € 184.117,= hiervoor beschikbaar gesteld en in 2023 € 221.606,=. Naast deze rijkssubsidie zijn door de gemeente, uit eigen middelen, aanvullende gelden beschikbaar gesteld.

³ Segregatie heeft nog geen aandacht gehad in het OAB in Valkenburg. De gemeente is alert op signalen en zal, indien nodig, samen met partners beleid ontwikkelen om segregatie tegen te gaan.

2. Onderwijsachterstandenbeleid in Valkenburg aan de Geul

Terugblik op de vorige beleidsperiode

In de beleidsperiode 2019-2022 ontving de gemeente Valkenburg aan de Geul voor het eerst OAB-middelen en werd een eerste beleidsplan onderwijsachterstanden opgesteld. Uit een evaluatie, uitgevoerd door onderzoeksbureau Sardes in het najaar van 2022, bleek dat er na deze eerste periode een duidelijke structuur is neergezet en een goede samenwerking tot stand is gekomen binnen de gemeente.

Aandachtspunten voor de komende periode die uit de evaluatie naar voren komen, zijn:

- Het bereik van peuters met een VVE-indicatie.
- Samenwerking JGZ en kinderopvang.
- Het concretiseren van ambities, bijvoorbeeld in de vorm van (voorbeelden van) resultaatafspraken, om meer meetbaar te kunnen monitoren.
- Ouderbetrokkenheid blijft een belangrijk thema waar winst te behalen valt.
- Het beleidsplan moet richtinggevend zijn voor het beoordelen van subsidieaanvragen.
- Een reële inschatting van de besteding van de middelen is een belangrijk speerpunt.
- De wens is uitgesproken dat er voor langere tijd vooruitgekeken wordt, bijvoorbeeld in de vorm van een vierjarenplanning met jaarlijkse verantwoordingsmomenten.

Op basis van de evaluatie zijn per thema ook een aantal aanbevelingen geformuleerd. Het gaat om de volgende aanbevelingen:

- Doelgroepdefinitie, toeleiding en bereik
De afspraken die in het verleden zijn gemaakt over toeleiding en non-bereik (incl. redenen voor non-bereik) opnieuw vastleggen. De oorzaken voor non-bereik analyseren en hier mogelijke oplossingen voor bedenken, zodat het bereik vergroot kan worden.
- Doorgaande lijn
Aandachtspunt is dat het binnen de SKC's weliswaar goed geregeld is, maar dat de overdracht van peuters die van elders komen, verbeterd zou kunnen worden. Hiervoor zijn ook afspraken buiten de gemeente nodig. Omdat MIK en de schoolbesturen ook regionaal werken, biedt dit een ingang.
- Resultaten voor- en vroegschoolse educatie en monitoren
Besturen en gemeente gaan in gesprek met scholen en kinderopvang over de wijze waarop de resultaatafspraken geïmplementeerd kunnen worden. Het zicht krijgen op de ontwikkeling van kinderen op de vier onderscheiden ontwikkelingsgebieden vormt de start. Gezien de weerstand, is het raadzaam om een open dialoog te starten over het bijhouden van de resultaten van het GOAB met besturen, directeuren en locatiemanagers uit kinderopvang en onderwijs. Wat vinden partijen een passende manier van verantwoorden van de subsidies en op welke manier kan dat aansluiten bij de nu gehanteerde systematiek door partijen (kwaliteitszorg, peuter- en leerlingvolgsysteem)? Met andere woorden: hoe monitoren kinderopvang en onderwijs zelf de kwaliteit van VVE en de ontwikkeling van doelgroeppeuters en -kleuters? En op welke manier kunnen zij de gemeente inzicht geven zonder dat dit leidt tot een verhoging van de werkdruk?
- Overlegstructuur

Het directeuren overleg Valkenburg (Diva) kan nog beter benut worden als naast de vaste partners ook regelmatig andere relevante betrokkenen aansluiten. Dat kan op twee manieren: enkele keren per jaar een breed overleg of juist per keer op basis van de agenda gericht anderen uitnodigen. Dat kunnen ook gemeenteambtenaren zijn in het kader van afstemming op andere beleidsterreinen (sport, armoede, welzijn).

De besturen dienen goed geïnformeerd te zijn en hun directeuren en locatiemanagers beter op de hoogte te brengen van afspraken die gemaakt worden met de gemeente in het kader van het OAB.

- **Ouderbetrokkenheid**

Het thema ouderbetrokkenheid zal opnieuw een centrale plek krijgen in het beleid. Daarbij is het raadzaam om met elkaar (alle SKC's) afspraken te maken over de visie op en de uitgangspunten van ouderbeleid. Zo kan bijvoorbeeld afgesproken worden dat partijen uitgaan van de kracht van ouders en van wat ouders zelf wensen, weten en kunnen. Ook op die manier ontstaat een doorgaande lijn tussen voorschool en basisonderwijs.

- **Rol van de bibliotheek**

De bibliotheek kan scholen ondersteunen bij leesbevordering, een belangrijke voorwaarde voor begrijpend lezen. Ook kan de bibliotheek duidelijker met kinderopvang en onderwijs werken aan het tegengaan van laaggeletterdheid, zeker ook van ouders. Dat betekent dat samenwerking tussen de scholen en kinderopvang enerzijds en de bibliotheek anderzijds opgenomen kan worden in het nieuwe beleid.

- **Samenhang in beleid**

Scholen en besturen werken met een vierjaarscyclus met schoolplannen en met jaarplannen. Te overwegen valt om de OAB-planning daarbij zoveel als mogelijk aan te laten sluiten en dit model ook bij de kinderopvang te hanteren. Dat kan dan betekenen dat onderwijs en kinderopvang gezamenlijk aangeven hoe zij ambities en doelen - ook en juist op de langere termijn - wensen om te zetten in activiteiten; wat daarvoor nodig is en hoe zij resultaten meten. Gemeente en besturen benutten deze informatie om de ambities en doelen bij te stellen en onderzoeken of de gemeentelijke beleidscyclus voor het OAB hierbij aan kan sluiten.

Kengetallen

De onderstaande kengetallen gemarkeerd met een * zijn gebaseerd op de meest recente data van het CBS uit 2021.⁴

Kinderopvang

- ✓ Aanbieder: MIK Kinderopvang. Er zijn vier locaties met voorschoolse educatie, waarvan twee kinderdagverblijven en twee voorzieningen voor peuteropvang. Ook zijn er twee voorzieningen voor buitenschoolse opvang (BSO). Elke voorschool is gekoppeld aan een vroegschool in een samenwerkend kindcentrum (SKC):
 - SKC Sibbe: peuteropvang Sibbe en basisschool het Heilig Hart
 - SKC Valkenburg: peuteropvang Valkenburg en basisschool Valkenburg
 - SKC Berg: peuteropvang Berg en OBS Berg
 - SKC Broekhem: peuteropvang Broekhem en OBS Broekhem

⁴ <https://dashboards.cbs.nl/v4/onderwijsachterstanden/>. Geraadpleegd in maart 2023, data over 2021.

- ✓ 160 peuters* tussen de 2,5 en 4 jaar. 20 peuters vallen binnen de landelijke doelgroep. Dat is 12%.⁵
- ✓ Bereik (peildatum 1-1-2023): Aantal doelgroepeuters volgens de lokale doelgroepdefinitie is 29. Aantal bereikte doelgroepeuters is 26.
- ✓ Redenen niet plaatsing: 2 kinderen bezoeken 3 dagen kinderopvang en maken geen gebruik van aangeboden VVE opvang. 1 kind bezocht eerst 4 dagdelen de VVE groep. Dit is teruggebracht tot 2 dagdelen in verband met gedrag kind.

Onderwijs

- ✓ Schoolbesturen: Stichting kom Leren en Stichting INNOVO.
- ✓ 915 basisschoolleerlingen*
- ✓ Er zijn vier basisscholen met de volgende leerlingaantallen, schoolweging en spreidingsfactor⁶.

	Aantal leerlingen	Schoolweging	Spreidingsfactor
Heilig Hart	104	30,67	6,28
Valkenburg	329	27,78	6,8
Broekhem	137	32,88	6,56
Berg	225	27,25	6,78

Peildatum: 1 oktober 2021

- ✓ 125 basisschoolleerlingen (14%) vallen binnen de doelgroep van het onderwijsachterstandenbeleid volgens het rekenmodel van CBS/OCW.*

Samenwerkingspartners

Ook de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de bibliotheek zijn van belang bij de vormgeving van het onderwijsachterstandenbeleid. In de eerste plaats op een directe manier, namelijk indicatiestelling en toeleiding (JGZ) en leesbevordering (bibliotheek). Daarnaast spelen deze organisaties een rol bij het afstemmen van onderwijsachterstandenbeleid op andere beleidsterreinen, zoals gezondheid (JGZ) en laaggeletterdheid (bibliotheek).

Visie / hoofddoel

De visie die voor de eerste beleidsperiode is opgesteld door de gemeente en lokale partners, geldt ook voor 2024-2026:

Een kwalitatieve goede en veilige beginnende leerplek voor alle kinderen van 2-6 jaar waarbij partners systematisch samenwerken aan een stevig en duurzaam fundament om deze kinderen een gelijke kans te geven op een goede schoolloopbaan. Omdat kinderen 'ongelijk' de school binnenkomen, betekent gelijke kansen bieden dikwijls ongelijke behandeling.

⁵ De landelijke doelgroepdefinitie is strikter dan de definitie die de gemeente hanteert.

⁶ Deze gegevens zijn gebaseerd op openbare data, gepubliceerd door de Inspectie van het Onderwijs: <https://www.onderwijsinspectie.nl/trends-en-ontwikkelingen/documenten/data-bestanden/2022/05/11/schoolweging-2019-2020-2020-2021-en-2021-2022>. Door wisselende peilmomenten kan het voorkomen dat er een kleine discrepantie bestaat tussen het totaal aantal basisschoolleerlingen volgens het CBS Dashboards en deze aantallen.

Ambities

In dit beleidsplan zijn per onderdeel ambities opgesteld door de gemeente en de samenwerkende partners. De vaststelling daarvan vond plaats in een interactief proces, waarbij alle partners de gelegenheid hebben gehad om een inbreng te leveren.

3. Voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie is een ontwikkelingsstimulerend programma in de kinderopvang voor peuters met (een risico op) een (taal)achterstand. VVE-gecertificeerde kinderopvangorganisaties bieden voorschoolse educatie aan met als doel om peuters zoveel mogelijk zonder achterstand in het basisonderwijs te laten starten.

Ambitie

De gemeente en haar partners willen alle kinderen binnen de gemeente vanaf 2 jaar een stevig fundament bieden voor leren en ontwikkelen. Sommige kinderen hebben van huis uit veel kansen, andere kinderen kunnen een extra steuntje in de rug gebruiken in de vorm van voorschoolse educatie. Een kwalitatief goed aanbod voorschoolse educatie en een hoog bereik onder de doelgroeppeuters zijn daarom van groot belang.

Doelgroepdefinitie

In 2019 is samen met de kindpartners (JGZ, scholen, kinderopvang en gemeente) regionaal een doelgroepdefinitie vastgesteld. De doelgroepdefinitie die de gemeente hanteert valt niet volledig samen met de criteria opgenomen in de indicatoren die het CBS ontwikkelde. De indicator schuldhulpverlening is niet meegenomen omdat de JGZ, die de indicatie afgeeft, niet over deze gegevens beschikt. Aan de doelgroepdefinitie is toegevoegd: geconstateerde spraak- en taalachterstanden en medische redenen voor een kans op spraak- taalachterstand.

De doelgroepdefinitie luidt:

- Een doelgroepkind is een kind tussen 2,5 en 6 jaar oud met een vastgesteld schoolgewicht vanwege het opleidingsniveau van zijn/haar ouders.
- Een doelgroepkind is ook een kind met een door de JGZ geconstateerde spraak-taalachterstand op de leeftijd van 18 maanden.
- Een doelgroepkind is ook een kind met een kans op een spraak- taalachterstand door belemmeringen zoals:
 - Nederlands (of dialect) niet als thuistaal
 - Medische redenen van de ouder of het kind
 - Latere observaties door screening

Indicatie, toeleiding en bijhouden bereik

Stand van zaken

De JGZ geeft de VVE-indicatie in principe af aan kinderen tussen de 14 en 18 maanden. Dat kan ook later, bijvoorbeeld na een advies van de kinderopvang (MIK) gebeuren. De JGZ en MIK delen een

portal waarin zij bijhouden waarvoor een indicatie is afgegeven. Het streven is dat MIK binnen een week de mail, die automatisch vanuit het portal wordt verzonden naar aanleiding van de indicatiestelling, in behandeling neemt en de eerste stappen zet. MIK neemt contact op met de ouders wier kind een indicatie heeft gekregen en nodigt ouders uit om het kind in te schrijven, indien dit nog niet is gebeurd. Wanneer een kind al ingeschreven stond en er voldoende plek is, krijgen ouders extra dagdelen aangeboden voor het kind. In het gedeelde portal houdt MIK de status van het proces van opvang bij. In het geval dat een kind al naar een andere opvang gaat, intussen verhuisd is of om een andere reden niet kan starten, krijgt het de status 'niet geplaatst'. Het consultatiebureau ziet dan dat het kind niet geplaatst is. MIK is verantwoordelijk voor het bijhouden van het (non)bereik en de redenen hiervan. De gegevens uit het portal worden besproken in het kwartaaloverleg tussen de JGZ, MIK en de gemeente.

Aanbod en uitvoering voorschoolse educatie

Stand van zaken

Vanaf 2,5 jaar hebben doelgroepkinderen in Valkenburg recht op 4 dagdelen door de gemeente bekostigde voorschoolse educatie per week. Ouders betalen in de gemeente Valkenburg de eerste twee dagdelen zelf en krijgen de volgende 2 dagdelen volledig vergoed.

Aanbieders bepalen, in overleg met de ouders, op welke manier deze dagdelen over de week verspreid zijn. Nadere regelgeving is vastgelegd in de "*Nadere regels Peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie*".

Doelgroepkinderen in de leeftijdscategorie 2 - 2,5 jaar krijgen hetzelfde aanbod als de reguliere kinderen. Alle VE-locaties gebruiken het VVE-programma 'Speelplezier', hetzelfde programma dat zij voor de reguliere kinderopvang gebruiken. Dit programma is erkend als integraal VVE-programma en beoordeeld als 'goed'.⁷ Het voldoet daarmee aan artikel 5 van het besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. Alle pedagogisch medewerkers zijn opgeleid om met het programma te werken. Dit is een vereiste in de subsidieregels en de GGD controleert dit tijdens inspecties.

De gemeente heeft een wettelijke verantwoordelijkheid om na te gaan of het aanbod van voorschoolse educatie het gewenste effect heeft. In 2020 zijn met scholen en kinderopvang afspraken gemaakt over de te behalen resultaten van VVE peuters op vier ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen, motoriek en sociaal emotioneel). Om deze resultaten te kunnen monitoren hebben de gemeenten Maastricht-Heuvelland in 2021 aan Innovatienul13 opdracht gegeven een Peutermonitor in te richten. De Peutermonitor zal vanaf januari 2024 operationeel zijn.

⁷ Databank Effectieve Interventies van het NJI: <https://www.nji.nl/interventies/speelplezier>

4. Warme overdracht en doorgaande lijn

De vier samenwerkende kindcentra waarin kinderopvang en onderwijs in één gebouw of in elkaars nabijheid zijn gehuisvest, vormen een goede basis voor het realiseren van een warme overdracht en doorgaande lijn.

Warme overdracht

Stand van zaken

De gemeente ondersteunt de warme overdracht. Er is een gemeentelijk overdrachtsformulier voor VVE-kinderen. Er zijn verschillen tussen de SKC's in de aard van de gegevens die worden overgedragen in de warme overdracht. De overdracht binnen de SKC's is over het algemeen strakker geregeld dan de overdracht van peuters die van elders komen.

Er is bij kinderopvang en het onderwijs behoefte om dezelfde taal te spreken in de overdracht. De basisscholen werken met SLO-doelen. De kinderopvang heeft veel kennis van de ontwikkeling van het jonge kind, maar hanteert geen SLO-doelen voor het jonge kind op de vier ontwikkelingsgebieden. SLO-doelen zijn in het kader van de overdracht niet bedoeld om een oordeel over kinderen te vellen, maar om kinderopvang en onderwijs in staat te stellen om vanuit hetzelfde referentiekader over de ontwikkeling van een kind te spreken.

Doorgaande lijn

Stand van zaken

De vier locaties verschillen in de mate waarin een doorgaande lijn (inhoudelijk, pedagogisch, didactisch en op gebied van ouderbetrokkenheid) is gerealiseerd. Dit is mede afhankelijk van degenen die op de locaties werken en de inzet die zij plegen op dit gebied. Het uitgangspunt is dat kinderopvang en onderwijs op basis van gelijkwaardigheid samen werken aan een doorgaande lijn voor de genoemde onderdelen. Dat vraagt om het creëren van een gevoel van gezamenlijkheid en respect hebben voor elkaars expertise. De ambitie is om per SKC te komen tot een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van jonge kinderen in de komende periode. SKC Broekhem is gestart met een aantal activiteiten ter voorbereiding daarop. Peuters spelen in de hoeken bij de kleuters. Dat levert dialoog op tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten over leren en ontwikkelen van jonge kinderen, over doelen en over ontwikkelbehoeften. Professionals delen perspectieven en kennis. Om dit effectief voort te zetten, wil SKC Broekhem meer 'regelruimte'. Dat wil zeggen dat de GGD en de Inspectie van het Onderwijs experimenten toestaan waarbij peuters en kleuters samenkomen.

5. Knooppunten voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte

Het Knooppunt is het verbindingsinstrument tussen onderwijs- en netwerkpartners. Doel van het Knooppunt is een integraal beeld verkrijgen van de leerling (en zijn leefomgeving), het vaststellen van de ondersteuningsbehoeften en hierop gebaseerde afspraken over (gelijktijdige en afgestemde) interventies van onderwijs, gemeente en/of zorg (gericht op) thuis en school. Het Knooppunt is op overeenstemming gericht.

Stand van zaken

In alle (voor)scholen zijn Knooppunten.

De Knooppunten zijn overleggen tussen ouders, (voor)school, JGZ, de lokale toegang en zo nodig andere betrokken kindpartners, waarin ondersteuningsbehoefte van kinderen besproken wordt, die extra zorg en ondersteuning nodig hebben. De Knooppunten zijn waardevol en zullen daarom ook in de komende beleidsperiode worden benut om kinderen met een ondersteuningsbehoefte te bespreken. In de bijlage zijn afspraken gedetailleerd uitgewerkt.

6. Onderwijsachterstandenbestrijding in de basisschool

In het kader van de WPO artikel 165 mogen gemeenten ook (mede)financier zijn van OAB-activiteiten op scholen. Deze afweging kan de gemeente zelf maken in overleg met het onderwijsveld. Het voorkomen en terugdringen van taalachterstanden is een belangrijke doelstelling van het onderwijsachterstandenbeleid, waarbij de focus ligt op jonge kinderen tussen 2 en 6 jaar. Dat krijgt vorm via VVE.

Aanbod VVE in de vroegschool

Kinderopvang en scholen constateren taalachterstanden bij peuters en kleuters. Het is daarom belangrijk om taalachterstand aan te blijven pakken en daarbij VVE-programma's te benutten. Elke school legt daarbij eigen accenten, afhankelijk van de leerlingpopulatie en de behoeften van kinderen en ouders. De basisscholen gebruiken verschillende VVE-programma's in de groepen 1 en 2: Valkenburg heeft *Speelplezier*, Sibbe *Onderbouwd*, OBS Broekhem *Mijn Kleutergroep* en OBS Berg heeft eigen leerlijnen ontwikkeld in ParnasSys.

In 2020 zijn met scholen en kinderopvang afspraken gemaakt over de te behalen resultaten van VVE leerlingen op vier ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen, motoriek en sociaal emotioneel).

Om deze resultaten te kunnen monitoren hebben de gemeenten Maastricht-Heuvelland in 2021 aan Innovatienul13 opdracht gegeven een Peutermonitor in te richten. De Peutermonitor zal vanaf januari 2024 operationeel zijn.

Taalactiviteiten

Stand van zaken

In het vorige beleidsplan was als ambitie opgenomen om projecten te starten die onderwijsachterstanden bestrijden en de hele basisschoolperiode betreffen. Er is in de afgelopen periode subsidie verstrekt voor het stimuleren van lezen in midden- en bovenbouw. SKC's zijn tevreden over de logopedische ondersteuning op basisscholen, peuteropvang en kinderopvang.

Het bevorderen van leesplezier is een belangrijke activiteit van de bibliotheek en daarin wil de bibliotheek graag samenwerken met scholen. Met een aantal SKC's kan dat intensiever dan momenteel gebeurt. Broekhem werkt sinds zes jaar met de Bibliotheek Op School en kent een intensieve samenwerking met de bibliotheek. Berg werkt ook samen met de bibliotheek, zo bezoekt de leesconsulent regelmatig klassen. In de nieuwbouw is het de bedoeling om nog intensiever samen te werken. Ervaring leert dat het helpt als bibliotheek en school onder één dak zitten. Indien dat niet mogelijk is, is het streven om de collectie zo dicht mogelijk bij de kinderen te brengen.

De ambities voor de komende periode zijn:

- De bibliotheek, kinderopvang en de scholen weten elkaar goed te vinden en hebben helder wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Dat is in ieder geval op het thema: het bevorderen van leesplezier.
- De bibliotheek werkt structureel samenwerken met alle basisscholen, kinderopvang en consultatiebureaus.
- Uitgangspunt is: breng de boeken zo dicht mogelijk bij de kinderen.
- De bibliotheek biedt maatwerk aan kinderopvang en scholen.
- Scholen hebben een rijk en samenhangend taalbeleid en aandacht voor leesbevordering. Dat laatste uit zich in een breed, rijk en aantrekkelijk (thematisch) aanbod aan boeken. De bibliotheek ondersteunt daarbij. Het vraagt om kennis van de taal-/leesontwikkeling bij alle betrokken professionals en aandacht voor de rol van ouders bij leesbevordering.

Tweede taalverwerving

Er is gemeentebreed en op bestuursniveau aandacht voor tweede taal verwerving. In 2021 is besloten om de taalklassen voor nieuwkomers te centreren in de gemeente Maastricht. Er was onvoldoende aanbod om ook een taalklas in het Heuvelland te realiseren. Vorig jaar heeft de gemeente Maastricht aangegeven dat de bestaande taalklassen in Maastricht onvoldoende ruimte boden om de Oekraïense leerlingen uit het Heuvelland op te vangen. In de veronderstelling dat de taalklassen voor Oekraïense kinderen slechts tijdelijk als noodvoorziening nodig zouden zijn, is ervoor gekozen om voor de opvang van Oekraïense leerlingen tijdelijk opvangklassen te realiseren in Eys en Cadier en Keer. Het Rijk heeft diverse middelen beschikbaar gesteld voor onderwijs, huisvesting en leerlingenvervoer. Naar het zich nu laat aanzien worden deze regelingen met ingang van het schooljaar 2023-2024 beëindigd. Vanaf het schooljaar 2023-2024 zal bekostiging plaats gaan vinden via de reguliere aanvullende bekostiging eerste opvang aan asielzoekers en vreemdelingen. Er zijn diverse knelpunten rond het onderwijs in de taalklassen in Cadier en Keer en Eys. Wij verwachten dat, vanwege de gestegen vraag naar opvang van Oekraïners en andere vreemdelingen en asielzoekers, de behoefte aan taalklassen blijft bestaan.

Mede ten gevolge van de toename van het aantal vluchtelingen behoeft de doorstroom vanuit de taalklassen naar reguliere scholen extra aandacht.

De bibliotheek heeft materialen in andere talen beschikbaar, bijvoorbeeld voor anderstalige kleuters op de scholen in Valkenburg. Oekraïense kinderen krijgen van vrijwilligers Nederlandse les via het Taalcafé. De vrijwilligers hebben geen contact met scholen. De bibliotheek wil daar actie op ondernemen.

Ambitie

- Anderstalige kinderen krijgen onderwijs op maat.

De verlengde schooldag

Stand van zaken

De functionaris sport en cultuur heeft contact met alle scholen en kan een naschools programma sporten en bewegen realiseren. Nu SKC Broekhem meedoet aan het Rijksprogramma *School en Omgeving* biedt dit mogelijkheden om het naschoolse aanbod uit te breiden. De school ontvangt Rijkssubsidie en werkt aan het inrichten van een verlengde schooldag.

7. Samenwerken met ouders

De gemeente Valkenburg en haar partners hechten heel veel belang aan samenwerking met ouders met als doel een optimale ontwikkelingsstimulering bij jonge kinderen. De Inspectie van het Onderwijs verwacht bovendien dat de gemeente op dat gebied beleid ontwikkelt en uitvoert.

Visie en doelen

De thuisomgeving speelt een voornamelijk rol bij de ontwikkeling van kinderen. Het gaat dan om wat ouders doen met hun kind. Activiteiten zoals voorlezen en spelletjes doen, praten met het kind en belangstelling tonen voor wat het kind op de peuterspeelzaal of op school gedaan heeft, stimuleren de ontwikkeling van het kind. Dat wat de ouders in de thuisomgeving doen, is de sterkste voorspeller van leerresultaten van kinderen, zo blijkt uit onderzoek.⁸

Samenwerken / partnerschap met ouders start met het opbouwen van wederzijds vertrouwen. Voor professionals vraagt dat om een open en respectvolle houding en om specifieke expertise op het gebied van communiceren met ouders. Het is belangrijk om met ouders in verbinding te staan, het gesprek aan te gaan en wederzijdse verwachtingen en wensen te bespreken.

Het uitgangspunt bij het beleid op het gebied van samenwerken met ouders is: specifiek beleid voor bepaalde groepen ouders waar dat nodig is, geïntegreerd (voor alle ouders) waar het kan.

Het hoofddoel van ouderbetrokkenheid is:

- Samenwerken met ouders, zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen op de vier ontwikkelingsgebieden, met de nadruk op taal.

Nevendoelen zijn:

- Ouders, indien gewenst, opvoedkundige ondersteuning geven.
- Ouders, indien gewenst, doorverwijzen naar meer specialistische vormen van opvoedondersteuning.
- Signaleren van laaggeletterdheid bij ouders.

⁸ Menheere, A., & Hooge, E. H. (2010). Parental involvement in children's education: A review study about the effect of parental involvement on children's school education with a focus on the position of illiterate parents. *Journal of the European Teacher Education Network* 6, 144-157.

Stand van zaken

Verschillende interventies zijn gericht op het bevorderen van een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat. De regio Zuid-Limburg doet mee aan het programma *Kansrijke Start* voor ouder met kinderen van minus negen maanden tot 2 jaar. Verder voert de GGD de programma's *Stevig Ouderschap*, *Voorzorg* en *Nu Niet Zwanger* uit. Daarnaast zijn er in de gemeente *gezinscoaches* aan het werk. Zij werken vanuit het welzijnswerk of MEE. Er wordt regelmatig een beroep gedaan op de gezinscoaches en er is voldoende capaciteit beschikbaar, dus geen lange wachttijd. Ook via de bibliotheek zijn er verschillende initiatieven om ouders bij de ontwikkeling van hun kind en het onderwijs te betrekken. Echter, mede gezien de locatie van de bibliotheek, blijkt de drempel voor ouders nogal eens te hoog om hier op bezoek te gaan.

8. Monitoring en evaluatie

Indicaties en doelgroepbereik

De gemeente monitort het aantal (gewenste en beschikbare) kindplaatsen aan de hand van de gesprekken met JGZ en kinderopvang en data uit het portal. JGZ en MIK houden in het portal bij hoeveel indicaties zijn afgegeven en hoeveel plaatsingen er zijn. Zij rapporteren hierover per kwartaal aan de gemeente tijdens het overleg over toeleiding en bereik tussen JGZ, MIK en de gemeente.

Resultaten VVE

De gemeenten Maastricht-Heuvelland hebben met het onderwijs en kinderopvang afgesproken dat de resultaten van VVE gevolgd worden door middel van het invullen van de Peutermonitor van Innovatienu13. Het is niet de bedoeling om toezicht te houden bij voorscholen en scholen op deze resultaten. Dit is immers een taak van de Inspectie van het Onderwijs. Ontwikkelingen van peuters en kleuters zijn grillig en zijn afhankelijk van meer factoren dan het aanbod van kinderopvang of school. Wij willen in gesprek gaan met kinderopvang en scholen om te komen tot een keuze voor de juiste inspanningen en activiteiten, die leiden tot de beste resultaten.

De rapportages van de Peutermonitor staan jaarlijks op de agenda van het OOGO. De resultaatafspraken zijn leidend bij het bepalen in hoeverre doelen zijn bereikt. De duiding van de resultaten is een jaarlijks gespreksonderwerp in het OOGO, bij het Diva en komt aan de orde in de overleggen die de gemeente voert met elk SKC.

Onderwijsachterstandenbeleid scholen

De scholen zijn gewend aan het werken met een cyclus van vierjaarlijkse plannen. In hun vierjaarlijkse schoolplan laat de school zien welke kwaliteitseisen de school zelf stelt (eigen aspecten van kwaliteit) en op welke manier de school wil voldoen aan de basiskwaliteit. De eisen voor de basiskwaliteit zijn de wettelijke minimumeisen waaraan elke school moet voldoen.

De gemeente wil hier in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid aansluiten bij het werken met een vierjaarlijkse cyclus. De scholen nemen in het schoolplan een passage op over leerlingen met een risico achterstand op te lopen en de manier waarop ze dat willen verkleinen. De Samenwerkende Kindcentra maken een 4-jaarlijks OAB plan, waarin beschreven is welke activiteiten zij gaan ontplooiën, welke doelstellingen zij hiermee willen bereiken en hoe resultaten worden gemonitord. Dit plan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeente. Op basis van dit plan

wordt jaarlijks een subsidieaanvraag OAB bij de gemeente ingediend. De gemeente ziet erop toe dat de SKC's het voorgenomen beleid uitvoeren.

Borging

In een tweejaarlijkse evaluatie OAB stelt de gemeente samen met de partners uit kinderopvang en onderwijs vast in hoeverre doelen zijn bereikt, wat er goed gaat en wat er beter kan. Daarbij is aandacht voor borging: hoe zorg je ervoor dat er aandacht blijft voor datgene wat bereikt is en voorkom je dat zaken verdwijnen op het moment dat zich veranderingen voordoen, zoals een personeelwisseling.

9. Afstemming en relatie met andere beleidsterreinen

Het team Sociale Ontwikkeling en Burgerkracht van de gemeente Valkenburg overlegt regelmatig over een diversiteit aan onderwerpen en beleidsterreinen, zoals laaggeletterdheid, armoede, sport, jeugd en uiteraard onderwijs(huisvesting). Er zijn diverse raakvlakken met het onderwijsachterstandenbeleid. Concreet gaat het om een relatie met armoedebeleid, met beleid op het gebied van mentaal welbevinden en beleid op het gebied van sport en beweging en jeugdbeleid. Er is een aantal dwarsverbanden in het gemeentelijk beleid te zien tussen onderwijsachterstandenbeleid en andere beleidsterreinen. De gemeente wil die graag benutten en expliciet maken.

(Preventief) jeugdbeleid

Binnen het jeugdbeleid liggen verschillende kansen om een verbinding te leggen met het voorkomen of verkleinen onderwijsachterstanden. Het sociaal emotioneel welbevinden is één van de vier ontwikkelingsdoelen van de VVE en is ook voor de jeugdwet van belang. Daarnaast is het jongerenwerk betrokken bij de ondersteuning van ouders in de omgang met hun kind en zijn er jeugd- en gezinscoaches die op individueel en groepsniveau aanbod hebben voor gezinnen en ook op scholen actief zijn. Het netwerk dat wordt gecreëerd helpt in alle aspecten bij de opvoeding van kinderen en draagt bij aan sterke opvoeders die om kunnen gaan met sociaal emotionele uitdagingen bij hun kind. Dat komt ook de onderwijsloopbaan van kinderen die van huis uit minder kansrijk zijn ten goede.

De maatregelen rond Covid hebben een negatief effect gehad op het sociaal-emotioneel welbevinden van jongeren, zo blijkt uit landelijk onderzoek. Ook om die reden is het van belang dat onderwijs en jeugdbeleid (welzijnswerk) samen optrekken.

Inclusie en diversiteit

Inclusie, oog hebben voor verschillen en daarop inspelen zijn belangrijke actuele thema's. Inclusie gaat over diversiteit én gelijkwaardigheid. Wat zoveel betekent dat er verschil is tussen mensen en dat er waardering is voor die verschillen. Het gaat niet over gelijkheid of gelijkvormigheid. Waardering voor verschil kan alleen plaatsvinden als de verschillen worden erkend en het gesprek erover kan plaatsvinden.⁹ Kinderopvang en onderwijs kunnen inclusie samen met de gemeente bevorderen door oog te hebben voor de verschillen tussen kinderen en ouders en het educatieve aanbod daarop af te stemmen. De gemeente werkt aan een lokale inclusieagenda voor alle beleidsterreinen. Momenteel is de invulling hiervan nog onvoldoende bekend om concrete

⁹ Zie: [Essay Inclusie en diversiteit. Wat, waarom en hoe? | Movisie](#)

verbindingen te leggen met het onderwijsachterstandenbeleid. Dit is een aandachtspunt voor de komende jaren.

Laaggeletterdheid

De gemeente heeft oog voor laaggeletterdheid en werkt daarvoor samen met stichting ABC afdeling Limburg, een landelijke stichting met een afdeling per provincie voor het thema laaggeletterdheid.¹⁰ De ambassadeurs zijn zelf ex-laaggeletterd en gaan langs bij welzijnsorganisaties en bibliotheken om bewustzijn te creëren en om mensen te motiveren de stap te zetten richting onderwijs als ze worstelen met laaggeletterdheid. Het is de moeite waard om te onderzoeken hoe deze stichting en de ambassadeurs verbonden kunnen worden met het onderwijsachterstandenbeleid.

De bibliotheek speelt een belangrijke rol bij het tegengaan van laaggeletterdheid en digitale geletterdheid en werkt daarbij samen met kinderopvang en scholen. Er is een coalitie laaggeletterdheid Maastricht Heuvelland. Er was een coördinator voor een dag per week en er waren pilots, maar er zijn beperkte middelen, dus de coördinatie is vervallen. Landelijk is laaggeletterdheid verankerd in het bibliotheekwerk. Onderwijs heeft een preventieve taak en de bibliotheek een curatieve.

Vluchtelingen en statushouders

Een specifieke groep waar vanuit de gemeente aandacht naar uit gaat zijn Oekraïense vluchtelingen. Het Taalcafé organiseert bijvoorbeeld taal- en rekenlessen voor vluchtelingenkinderen. Vrijwilligers voeren dit uit als onderdeel van Stichting Wereldburgerschap, die een waarderingssubsidie ontvangt vanuit de gemeente.

Armoede

Stress en geldzorgen in de thuissituatie van kinderen zijn van invloed op hun ontwikkeling. Ook binnen de kinderopvang en het onderwijs zijn de gevolgen hiervan zichtbaar. Gedurende de levensloop stapelen risico's van het leven in armoede zich op, wat maakt dat (kinder-)armoede mede aan de basis van kansengelijkheid staat. Het aanpakken van armoede vraagt om een domeinoverstijgende aanpak. Het is van belang dat de gemeente hierin samen optrekt met de kinderopvang, het onderwijs, maar ook met de JGZ, opvoedondersteuning en welzijnswerk.

De gemeente voert armoedebeleid waarin zij rekening houdt met kinderen uit gezinnen die moeilijk rond kunnen komen en de gevolgen die opgroeien in armoede voor deze kinderen heeft. Samenwerking met kinderopvang en onderwijs vindt de gemeente daarbij belangrijk. Scholen en kinderopvang hebben een signalerende functie, ook wanneer het gaat om armoede. Om deze rol goed te kunnen vervullen, is voldoende kennis en kunde voor VVE-locaties en scholen van belang om het gesprek over geldzorgen en armoede te kunnen voeren met ouders. De gemeente ziet ook een rol weggelegd voor kinderopvang en onderwijs in het verstrekken van informatie over regelingen en de gemeente wil hierbij faciliteren. Ook voor het verkrijgen van inzicht in huishoudens met schuldenproblematiek heeft de gemeente kinderopvang en onderwijs nodig.

De gemeente is van plan om financiële educatie in het primair onderwijs (opnieuw) aandacht te geven. Eerder werd het stadsspel 'No credit, game over' voor groep 8 gebruikt. Nu is de ambitie om de doelgroep te verbreden. In samenwerking met het onderwijs wordt een aanpak gekozen.¹¹

¹⁰ [ABC belangenbehartiging van en voor laaggeletterden \(a-b-c.nu\)](https://www.abc-nu.nl/)

¹¹ Zie bijvoorbeeld: <https://www.geldlessen.nl>

Gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl en tegengaan van overgewicht zijn doelen die voor meerdere beleidsterreinen gelden. Zo is Valkenburg aan de Geul een JOGG-gemeente en bevat het *Preventieakkoord Zuid-Limburg 2021- 2023* sectoroverstijgende maatregelen op het gebied van: bewegen en gezonde voeding op scholen; een Limburgse netwerkaanpak overgewicht en obesitas; rookvrije kindomgevingen en; gezondere sportomgevingen. Er gaan vanuit het regionaal sportakkoord middelen naar het project 'Jongeren op gezond gewicht'.

Vanuit het regionaal sportakkoord zijn er buursportcoaches actief.¹² Zij hebben contact met de scholen. Een van deze buursportcoaches organiseert naschools sportaanbod in de wijken. Ook voeren zij jaarlijks een kwaliteitsonderzoek sporten en bewegen. Zij nemen scans af om de motorische vaardigheden van kinderen in beeld te brengen. Initieel werd dit gefinancierd vanuit de middelen behorend bij het Sportakkoord, sinds een jaar worden de scans op alle scholen ingezet.

Er zijn functionarissen sport en bewegen actief binnen de gemeente.¹³ Deze hebben contact met de scholen en kunnen naschools sporten en bewegen mogelijk maken. Nu één van de scholen meedoet met het programma *School en Omgeving* biedt dit mogelijkheden om het aanbod uit te breiden.

Sport, bewegen en een gezonde levensstijl zijn belangrijk om tot goede schoolprestaties te komen. Kinderen die van huis uit minder in aanraking komen met sportactiviteiten (bijvoorbeeld omdat er geen geld voor is) krijgen op die manier de kans om meer te sporten in schoolverband. Daarmee is het onderwijsachterstandenbeleid verbonden met sportbeleid.

Kunst en cultuur

Brede talentontwikkeling maakt onderdeel uit van het onderwijsachterstandenbeleid, omdat cultuureducatie de cognitieve ontwikkeling kan bevorderen, maar ook omdat cultuureducatie de horizon van kinderen verbreedt. De scholen in Valkenburg maken voor cultuureducatie gebruik van het programma *Toon je talent* dat Kaleidoscoop uitvoert.¹⁴ Hierdoor zijn doorgaande lijnen gewaarborgd en daarom heeft de gemeente geen extra middelen uitgetrokken voor cultuureducatie.

¹² [Negen Expedities | Heuvelland in Beweging](#)

¹³ [Sport en Cultuur Valkenburg – Organiseren en aanbieden van sportieve en culture activiteiten.](#)

¹⁴ [Cultuuraanbod \(kaleidoscoop.net\)](#)

10. Samenwerking en overleg

Dit hoofdstuk beschrijft op welke wijze er samengewerkt gaat worden en hoe de overlegstructuur er uit ziet. De gemeente kent diverse overlegstructuren, sommige op bestuursniveau, andere meer gericht op afstemming over praktische zaken en/of bedoeld om een goede overdracht en een doorgaande lijn te realiseren. Kennisdeling is ook een belangrijk doel van deze overleggen.

De gemeente is regievoerder voor VVE. Dat houdt in dat de gemeente het VVE-beleid coördineert en sturing geeft om de doelen van VVE te realiseren en te borgen.

VVE komt aan de orde bij:

- Het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) Valkenburg aan de Geul
- Directeurenoverleg Valkenburg (Diva) met directeuren basisscholen, locatiemanagers kinderopvang en gemeente. Afhankelijk van het onderwerp kan ook de bibliotheek, JGZ of een andere partner aanschuiven.
- Overleg met alle SKC's en de gemeente om de stand van zaken te bespreken, te evalueren en van elkaar te leren.
- Overleg over toeleiding en bereik tussen JGZ, MIK en de gemeente.

De resultaten van de Peutermonitor komen aan de orde:

- Eenmaal per jaar bij het OOGO Valkenburg aan de Geul
- Eenmaal per jaar tijdens DIVa

Terugkoppeling, communicatie en borging

De besturen zorgen ervoor dat de afspraken die met de gemeente gemaakt zijn, bekend zijn bij de scholen en de kinderopvanglocaties.

11. Financiële verantwoording en begroting

Financiële verantwoording 2019-2022

Budgetten	2019	2020	2021	2022	Totaal
OAB-middelen rijk	118.641	166.605	178.681	221.762	685.689
Gemeentelijke middelen	119.178	131.461	150.800	199.800	601.239
Totaal	237.819	298.066	329.481	421.562	1.286.928
Uitgaven	2019	2020	2021	2022	Totaal
Voorschoolse educatie + VE coach	110.060	135.880	187.312	190.063	623.315
Overige uitgaven en subsidie OAB	10.676	9.142	45.966	136.828	202.612
Totaal	120.736	145.022	233.278	326.891	825.927
Reserve OAB	2019	2020	2021	2022	Totaal
	117.083	153.044	96.203	94.671	461.001

Per 31-12-2022 bedraagt de reserve OAB € 461.001,=. De redenen dat deze reserve zo hoog is zijn:

- De OAB-middelen die wij hebben ontvangen van het Rijk zijn hoger dan voorzien. In de oorspronkelijke begroting was voor de jaren 2020 tot en met 2022 een bijdrage voorzien van € 157.900,=.
- In 2020 en 2021 zijn, vanwege de corona crisis, aanzienlijk minder subsidies onderwijsachterstanden aangevraagd voor het ontplooiën van activiteiten ter bestrijding van onderwijsachterstanden in het onderwijs en de kinderopvang.

Wij stellen voor om de reserve OAB aan te wenden ter dekking van de uitgaven in het kader van onderwijsachterstandenbeleid voor de komende jaren.

Begroting 2023-2026

Hieronder in de tabel staan de baten en verwachte kosten van OAB voor de komende jaren weergegeven.

Budgetten	2023	2024	2025	2026	Totaal
OAB-middelen rijk	266.044	266.044	266.044	266.044	1.064.176
Gemeentelijke middelen	115.250	115.250	115.250	115.250	461.000
Totaal	381.294	381.294	381.294	381.294	1.525.176
Uitgaven	2023	2024	2025	2026	Totaal
Voorschoolse educatie + VE coach	221.606	221.606	221.606	221.606	886.424
Subsidie IKC voor OAB	130.481	145.481	130.481	145.481	551.924
Peutermonitor	14.207	14.207	14.207	14.207	56.828
Gemeentelijke coördinatie/ inhuur tbv evaluatie en bijstelling beleidsplan	15.000	0	0	15.000	30.000
Totaal	381.294	381.294	381.294	381.294	1.525.176

Er worden nadere subsidieregels ontwikkeld voor het aanvragen van subsidie door de IKC's voor de uitvoering van OAB activiteiten. Deze regels gelden niet voor voorschoolse educatie en de VE coach, hiervoor zijn aparte nadere subsidieregels opgesteld.

Lijst met afkortingen

OAB = onderwijsachterstandenbeleid

SKC = samenwerkend kindcentrum

SLO = Stichting Leerplan Ontwikkeling: een landelijk expertisecentrum voor curriculumontwikkeling die de nationale onderwijsdoelen vaststelt.

VVE = voor- en vroegschoolse educatie

VE = voorschoolse educatie

JGZ = jeugdgezondheidszorg

OOGO = op overeenstemming gericht overleg

Diva = Directeurenoverleg Valkenburg

OCW = ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

CBS = Centraal Bureau voor de Statistiek

Bijlage Uitvoeringsafspraken

Indicatie, toeleiding en bijhouden bereik

- Het reguliere overleg tussen gemeente, JGZ en MIK over (non-)bereik, toeleiding en wachtlijsten kinderopvang zal per kwartaal plaatsvinden. Hierin kunnen zij recente ontwikkelingen en eventuele relevante casussen bespreken.
- De gemeente kent momenteel een bereik van 90%. De ambitie is om in de komende periode jaarlijks een bereik van 90% te behouden.
- JGZ is alert op indicaties waar bij een kind meer aan de hand is dan een taalachterstand als gevolg van achtergrondkenmerken van een kind en gaat hierover in gesprek met MIK en ouders.

Aanbod en uitvoering voorschoolse educatie

- Alle locaties leveren op vier momenten – met 2;5 jaar, 2;11 jaar, 3;5 jaar en 3;11 jaar – de gegevens aan voor verwerking in de Peutermonitor over de behaalde resultaten van doelgroepkinderen.

Warme overdracht

- Kinderopvang en onderwijs stemmen gemeentebreed af welke basisgegevens minimaal worden overgedragen, door wie, aan wie en wie daar verder bij aanwezig zijn. Het gaat dan niet alleen om zorgen, maar ook 'wat werkt bij dit kind'.
- Elke SKC draagt minimaal de overeengekomen basisgegevens over en kan ervoor kiezen om dit uit te breiden, afhankelijk van de populatie en/of van het kind.
- Deze afspraken zullen, indien mogelijk, ook gemaakt worden voor de overgang van een SKC-locatie naar een andere basisschool en voor kinderen van een peuterspeelzaal elders.
- Kinderopvang zal de SLO-doelen in de gebruikte kindvolgsystemen verwerken, zodat de pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij de overdracht dezelfde 'taal' spreken.
- Ouders zijn aanwezig bij de warme overdracht van VVE-kinderen.
- Kinderopvang en onderwijs zullen het overdrachtsformulier ook voor andere kinderen gebruiken dan de VVE-kinderen en daarop aangeven of het kind voorschoolse educatie heeft gehad.
- Bij de overdracht van kinderen met speciale ondersteuningsbehoeften sluit de intern begeleider van de school aan. Kinderopvang schakelt de intern begeleider in als het kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte 3,5 jaar is. De intern begeleider observeert het kind en heeft een gesprek met de ouders voordat het kind vier is en de daadwerkelijke overdracht plaatsvindt.
- Het is wenselijk om kindvolgsystemen in de toekomst per SKC op elkaar af te stemmen. Een gesprek hierover tussen gemeente, kinderopvang en onderwijs zal plaatsvinden.

Doorgaande lijn

De afspraken gelden zowel op locatie- als op bestuurlijk niveau.

- Professionals uit kinderopvang en onderwijs gaan bij elkaar kijken en geven elkaar tips en tops met als doel het ontwikkelen van een doorgaande lijn op de vier ontwikkelingsgebieden.
- Professionals uit kinderopvang en onderwijs ontwikkelen gezamenlijk activiteiten. Daardoor leren zij elkaars aanpak kennen. Deze kennis en ervaringen vormen de basis voor een gezamenlijk gedragen visie op de ontwikkeling van jonge kinderen, het uiteindelijke doel.
- Kinderopvang en onderwijs maken gemeentebreed afspraken over wat de basiscriteria zijn waarop een kind goed kan functioneren in het onderwijs. Als een kind eronder zit, dan spreken de partijen af hoe daarmee om te gaan.

Knooppunten

- De Knooppunten worden gecontinueerd.
- Het jaarrooster bevat vier vaste momenten voor knooppuntenoverleg. Deze worden voor de zomervakantie vastgelegd voor het schooljaar daarop. Indien er niets te bespreken valt, gaat het niet door. Er kan naar behoefte een extra overleg worden georganiseerd.
- De locatiemanager kinderopvang heeft de regie bij knooppuntenoverleg over een kind uit de opvang en zit dit overleg voor. De intern begeleider van de school doet dit als het een kind op de basisschool betreft.
- Knooppuntenoverleg kent een vaste kern aan deelnemers en daarnaast kunnen anderen aansluiten. Vaste kern bij de knooppunten is: team jeugd, intern begeleider, jeugdarts, locatiemanager kinderopvang. Dit wordt aangevuld op basis van behoefte aan eventuele experts, de betreffende pedagogisch medewerker of leerkracht.
- Het is belangrijk dat ouders kunnen aansluiten bij het knooppuntenoverleg en goed worden voorbereid.
- Er wordt afgesproken wanneer wat wordt aangeleverd, zodat elke deelnemer zich goed kan voorbereiden.
- Iedere aanwezige partij moet in staat zijn om snel beslissingen te nemen, zodat de vaart in het proces blijft.
- Partijen maken heldere afspraken over wie waar verantwoordelijk voor is, wie er aanwezig dient te zijn, wie mandaat heeft en wat ieders rol is.
- Het is duidelijk waar naartoe gewerkt wordt bij elk kind.
- De JGZ heeft de mogelijkheid om bepaalde kinderen vaker te zien tijdens de voorschoolse periode.
- De kinderopvang en de scholen hebben een signalerende taak bij kinderen die extra aandacht nodig hebben.
- Leerkrachten en pedagogisch medewerkers worden goed op de hoogte gehouden van een knooppuntenoverleg en de afspraken die daaruit voortvloeien als het een kind in hun groep betreft. Zoals eerder beschreven, sluiten zij, indien nodig, aan bij het overleg.
- De professionals van kinderopvang en JGZ hebben minimaal een keer per jaar een gezamenlijke bijeenkomst om kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren.

Aanbod VVE in de vroegschool

- De logopedische ondersteuning op basisscholen, peuteropvang en kinderopvang blijft behouden.
- Scholen leveren twee keer per jaar gegevens aan ten behoeve van de monitor VVE over resultaten van VVE leerlingen.

Taalactiviteiten

- Scholen kunnen bij de gemeente subsidie aanvragen voor het gebruik van leesmethodes gericht op preventie c.q. vroegtijdige interventie dyslexie.
- De gemeente brengt een dialoog op gang tussen bibliotheek, kinderopvang en onderwijs om te zorgen dat de vragen vanuit kinderopvang en onderwijs goed aansluiten op het aanbod van de bibliotheek. Een concreet aanknopingspunt is samenwerking rondom digitale geletterdheid.
- De bibliotheek krijgt een grotere rol bij leesbevordering in het basisonderwijs in het kader van onderwijsachterstandenbeleid. Dit kan vorm krijgen vanuit het programma de Bibliotheek op School (dBos) door bijvoorbeeld een leesconsulent die op school leesactiviteiten verzorgt. Scholen vragen om specifieke ondersteuning bij het lezen met anderstalige kinderen.

- Een jeugdconsulent van de bibliotheek is op uitnodiging van de gemeente bij het Diva, bespreekt daar wensen en behoeften van kinderopvang en onderwijs en de mogelijkheden (en kosten) van de bibliotheek om te ondersteunen bij leesbevordering.
- Een jeugdconsulent van de bibliotheek bezoekt elke SKC om afspraken op maat te maken over samenwerking kinderopvang / onderwijs en bibliotheek.
- De gemeente gaat met de bibliotheek in gesprek over de manier waarop het beleid laaggeletterdheid vorm kan krijgen en de rol van kinderopvang en onderwijs daarbij.

Tweede taalverwerving

- Er zijn in het verleden afspraken gemaakt over het realiseren van taalklassen voor anderstalige leerlingen. Deze afspraken zijn door de komst van Oekraïense vluchtelingen de verwachte extra toestroom van vluchtelingen aan herijking toe, ook in financieel opzicht. Daarnaast dienen ook afspraken gemaakt te worden over de doorstroom van vluchtelingen naar reguliere basisscholen
- Gemeente en scholen besteden aandacht aan tweede taalverwerving en maken afspraken over het vergroten van de expertise op dit gebied. Kleuters gaan niet naar een opvangvoorziening voor nieuwkomers, maar stromen rechtstreeks in het reguliere onderwijs in. Dat vraagt om specifieke expertise op het gebied van tweede taalverwerving bij jonge kinderen. Ook daar zal de gemeente aandacht aan besteden.

De verlengde schooldag

- SKC Broekhem zoekt samenwerking met partners, waaronder de bibliotheek, bij de uitvoering van het rijksprogramma *School en Omgeving*.

Samenwerken met ouders

- De kindcentra besteden specifieke aandacht aan ouders in het kader van de bestrijding van onderwijsachterstanden. Zij geven in hun jaarprogramma aan welke programma's zij gebruiken en met welke partners zij samenwerken. Hiervoor kan OAB subsidie aangevraagd worden.
- Kinderopvang en onderwijs zorgen ervoor dat kennis, kunde en vaardigheden van het personeel in het respectvol omgaan met ouders in het algemeen en bij de warme overdracht in het bijzonder op orde zijn.
- In een kennismakingsgesprek informeren kinderopvang en onderwijs naar wensen, verwachtingen en behoeften van ouders en houden daar zoveel mogelijk rekening mee. Ook geven zij aan ouders aan wat kinderopvang en onderwijs van hen verwachten.
- Kinderopvang en onderwijs benutten de thuistaal van kinderen en ouders. Dit blijkt effectief, zo komt uit recente onderzoeken naar voren. Het zorgt er onder andere voor dat anderstalige kinderen zich niet ontheemd voelen. De bibliotheek kan hierin ondersteunen, bijvoorbeeld door middel van Taalcafé, boeken in andere talen, en materiaal met een QR-code om Nederlands en een andere taal samen te voegen.
- Elke SKC gaat aan de slag met vragen rond ouderbetrokkenheid, zoals: Wat hoort bij de kinderopvang / de school en wat hoort thuis te gebeuren? Wat is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en kinderopvang / school? Hoe realiseer je maatwerk voor ouders zonder stigmatiserend te zijn?
- Kinderopvang en onderwijs kunnen, mede in het kader van een doorgaande lijn, budget aanvragen voor extra activiteiten voor ouders, bijvoorbeeld gezamenlijke momenten om ouders te ontmoeten in de voorschool en op school, themabijeenkomsten over opvoeden of over voorlezen.
- Er is expliciete aandacht voor ouders bij de inzet van de rijkssubsidie *School en Omgeving* bij SKC Broekhem. Hier start een pilot voor het gehele SKC.

- De gemeente laat scholen en kinderopvang weten naar wie laaggeletterde ouders doorverwezen kunnen worden.

Monitoring en evaluatie

- De rapportages van de peutermonitor worden jaarlijks geagendeerd voor het OOGO Valkenburg aan de Geul en het Diva.
- De Samenwerkende Kindcentra maken een 4-jaarlijks OAB plan en leggen dit ter goedkeuring voor aan de gemeente.
- Op basis van het OAB plan wordt jaarlijks OAB subsidie aangevraagd bij de gemeente.
- Iedere 2 jaar wordt het OAB beleid geëvalueerd.